

การนำหลักในภาค 1 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ไปใช้กับกฎหมายอื่น

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 17 บัญญัติว่า "บทบัญญัติในภาค 1 แห่งประมวลกฎหมายนี้ให้ใช้ในกรณีแห่งความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย เว้นแต่กฎหมายนั้น ๆ จะได้อำนาจไว้เป็นอย่างอื่น" หมายความว่า หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในภาค 1 แห่งประมวลกฎหมายอาญาย่อมนำไปใช้กับพระราชบัญญัติต่าง ๆ อันมีบทกำหนดโทษในทางอาญาได้ด้วย เว้นแต่พระราชบัญญัตินั้น ๆ จะได้อำนาจหลักเกณฑ์ไว้โดยเฉพาะต่างหากแล้ว จึงจำต้องใช้หลักเกณฑ์พิเศษนั้น ๆ

เนื่องจากประมวลกฎหมายอาญาอันเป็นแม่บทนี้ได้แบ่งแยกออกเป็น 2 ภาค ในภาค 1 เป็นบทบัญญัติหลักการไว้และความรับผิดชอบของบุคคลในทางอาญาทั่วไป ส่วนในภาค 2 เป็นความผิดเฉพาะอย่างแยกเป็นแต่ละความผิดไป สำหรับความผิดเฉพาะอย่างในภาค 2 นี้ต้องนำหลักการไว้และความรับผิดชอบของบุคคลในภาค 1 ไปใช้บังคับ นอกจากจะนำภาค 1 ไปใช้ในภาค 2 แล้ว มาตรา 17 นี้ยังให้นำไปใช้ในกรณีแห่งความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย เว้นแต่กฎหมายนั้น ๆ จะได้อำนาจไว้เป็นอย่างอื่น

ข้อความที่ว่า "ให้นำไปใช้ในกรณีแห่งความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย" นั้น คำว่า "ความผิด" หมายความว่า เจาะกฎหมายอื่นบัญญัติเป็นความผิดในทางอาญาเท่านั้น เช่น พ.ร.บ.การพนัน ป่าไม้ ศุลกากร ผิ่น สุรา เป็นต้น

การนำภาค 1 แห่งประมวลกฎหมายอาญาไปใช้ในกฎหมายอื่นนี้ มีข้อยกเว้นจะนำไปใช้ไม่ได้เมื่อ "กฎหมายนั้นบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น" เช่น ตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2469 มาตรา 32 และฉบับที่ 8 พ.ศ.2480 มาตรา 13 บัญญัติให้บริเวณที่อยู่ภายในพิกัด รถยนต์พาหนะอื่น ๆ ที่ขยับเขยื้อนของที่ยังไม่ได้เสียภาษีทั้งสิ้น ของหน้ภาษีบังคับให้บริเวณไม่เข้าความผิดที่กระทำโดยเจตนา

ความผิดสุทโทษแม้จะกระทำโดยไม่เจตนาก็เป็นความผิด เว้นแต่ตามบทบัญญัติความผิดนั้นจะมีความบัญญัติให้เห็นเป็นไปอย่างอื่นตามมาตรา 104 เช่น มาตรา 367, 368

และ 391 การกระทำจะต้องประกอบด้วยเจตนาจึงจะเป็นความผิดลหุโทษ เพราะมีความ
บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา 17 ย่อมนำไปใช้ในกรณีแห่งความผิดที่เกิดจากการใช้เช็คได้ เมื่อมีผู้
กระทำผิดร่วมกัน ศาลก็ย่อมลงโทษได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1074/2506)

พ.ร.บ.สุรา พ.ศ.2493 มาตรา 38 ทวิ มิได้มีข้อความจำกัดไว้ว่าถ้ามีผู้
กระทำผิดหลายคนให้ปรับรวมกัน จึงต้องนำมาตรา 17 มาบังคับให้ลงโทษปรับเรียงตัว
บุคคลตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 31 (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1339/2506)